

4.3 ANALYSE - ACTOREN

Om het dreigingsniveau adequaat in kaart te brengen, is het belangrijk inzicht te krijgen in de verschillende geweldadige actor die actief zijn in de regio. Om tot dit inzicht te komen, dient een analyse van de intenties, capaciteiten, en activiteiten (ICA) gemaakt te worden.

Omvattendheid actoranalyse

In de dreigingsanalyse worden zowel ASWJ als de Mozambikaanse veiligheidsdiensten behandeld. Van beide actoren worden de intenties, capaciteiten, en activiteiten omschreven. Het in kaart brengen van deze aspecten voor ASWJ is een van de hoofddoelen van de analyse. Het analyseren van de intenties, capaciteiten, en activiteiten van de Mozambikaanse veiligheidsdiensten vindt voornamelijk plaats in het kader van Veiligheidssituatie. Er zijn geen andere actoren genoemd die relevant zouden zijn geweest om meegenomen te worden in de analyse.

Actoranalyse	Mate van integraliteit
Aantal meegewogen actoren	Significant

Ahlu Sunnah Wal Jama'a

Het analyseren en beoordelen van de dreiging van ASWJ voor het project is een van de hoofddoelen en belangrijkste onderdelen van de analyse van S-RM. In het document worden de intenties, capaciteiten, en activiteiten van de organisatie compleet besproken.

ACTOR 1: ASWJ		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
A2.1	Intenties	Compleet
A2.2	Capaciteiten	Compleet
A2.3	Activiteiten	Compleet

A2.1 Intenties

Het analyseren van de intenties van dreigingsactoren is een kernonderdeel van de methodologie van S-RM. De intenties van ASWJ worden in de veiligheidsanalyse dan ook uitvoerig omschreven. De analyse van de intenties focust zich op de vermeende Islamitische achtergrond alsmede de criminele intenties van de organisatie.³⁰⁷

A2.2 Capaciteiten

De capaciteiten van ASWJ worden in de analyse uitvoering beoordeeld. Deze beoordeling vindt plaats op basis van de volgende criteria:

- Vertrouwelijke bedrijfsinformatie
-
-
-
-
-

³⁰⁷ Ibid, 19-21.

VERTROUWELIJK

De analyse geeft een integraal en grondig beeld van capaciteiten van ASWJ.

A2.3 Activiteiten

De activiteiten van ASWJ worden in de veiligheidsanalyse voornamelijk benaderd vanuit een geografisch perspectief. In de rapportage wordt de aanwezigheid van de organisatie in de regio in kaart gebracht aan de hand van de locaties waar aanslagen hebben plaatsgevonden. In dit overzicht wordt tevens vermeld welke activiteiten zijn uitgevoerd op welke datum.³⁰⁸ Daarnaast wordt in de beoordeling van de intenties van de organisatie aandacht besteed aan de voornaamste doelwitten van de aanslagen van ASWJ, namelijk lokale gemeenschappen.³⁰⁹

Mozambikaanse veiligheidsdiensten

Na het bespreken van de dreiging van ASWJ worden de activiteiten en effectiviteit van de Mozambikaanse veiligheidsdiensten besproken. Hierbij komen de intenties impliciet aan bod en worden de capaciteiten van de veiligheidsdiensten in de regio in hoofdlijnen besproken. De specifieke samenstelling en bewapening van de Mozambikaanse eenheden betrokken bij de beveiliging van de projectlocatie worden wel expliciet besproken. Tenslotte worden de activiteiten van de Mozambikaanse veiligheidsdiensten uiteengezet in het kader van de

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

ACTOR 1: Mozambikaanse veiligheidsdiensten		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
A2.1	Intenties	Enigszins
A2.2	Capaciteiten	Enigszins
A2.3	Activiteiten	Compleet

A2.1 Intenties

De intenties van de Mozambikaanse veiligheidsdiensten wordt in de veiligheidsanalyse niet expliciet genoemd maar komen impliciet duidelijk naar voren.

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

A2.2 Capaciteiten

De capaciteiten van de Mozambikaanse veiligheidsdiensten worden zowel in de dreingingsanalyse als tijdens de evaluatie van de mitigerende maatregelen besproken. In de dreingingsanalyse worden de bevindingen van het bezoek aan de projectlocatie van S-RM gedeeld. De bevindingen worden in de veiligheidsanalyse aan de hand van opsommingspunten beknopt gedeeld. In deze opsomming wordt positief geoordeeld over volgende aspecten³¹⁰:

- -
  -
  -
  -
- Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Na de opsomming wordt geconcludeerd dat

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

³⁰⁸ Ibid, 8-14.

³⁰⁹ Ibid, 20.

³¹⁰ Ibid, 23.

In de beoordeling van de mitigerende maatregelen wordt tevens specifieke informatie gegeven over **Veiligheidssituatie**

Veiligheidssituatie

A2.3 Activiteiten

Veiligheidssituatie

4.4 ANALYSE - RISICO'S

In de veiligheidsanalyse wordt de dreiging van ASWJ op het project geanalyseerd. Deze dreigingsanalyse wordt niet expliciet vertaald naar een uiteenzetting van de risico's voor het project en de impact die deze risico's zouden kunnen hebben op de voortgang van het project. In plaats daarvan wordt de dreigingsanalyse gebruikt om de geschiktheid van de mitigerende maatregelen te beoordelen.

RISICO'S		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
R.1	Waarschijnlijkheid	Enigszins
R.2	Impact	Enigszins

Waarschijnlijkheid

De conclusie van de dreigingsanalyse is dat de dreiging van ASWJ 'hoog' is. In de methodologie van S-RM wordt bij deze indicator geen expliciete conclusie over de waarschijnlijkheid van het risico gemaakt. Het risico van aanslagen gepleegd door ASWJ aan de rand van of buiten de projectlocatie wordt in de samenvatting specifiek benoemd. Er wordt echter geen expliciete duiding van de waarschijnlijkheid van een dergelijke aanval gedaan.³¹³

In de beoordeling van de mitigerende maatregelen wordt wel gekeken naar de mate van waarschijnlijkheid van een manifestatie van de dreiging van ASWJ. **Veiligheidssituatie**
Veiligheidssituatie Een verlaagde succesratio resulteert in een lagere mate van waarschijnlijkheid van een manifestatie van een risico.³¹⁴

Impact

De impact voortkomend uit de bevonden dreiging van ASWJ wordt niet expliciet genoemd in het document. De impact kan echter wel afgeleid worden uit de gehanteerde methodologie. **Veiligheidssituatie**
Veiligheidssituatie
Veiligheidssituatie Op welke wijze de dreiging van ASWJ de bedrijfsvoering beïnvloedt komt echter niet duidelijk naar voren.

³¹¹ Ibid, 28.
³¹² Ibid, 21-23.
³¹³ Ibid, 1, 7.
³¹⁴ Ibid, 26-34.

4.5 MITIGERENDE MAATREGELEN

De besproken mitigerende maatregelen betreffen voornamelijk maatregelen in het fysieke domein. Met betrekking tot mensen, procedureel, en systemen, worden zeer beperkt maatregelen genoemd.

Mensen

MENSEN		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
M.1	Bewustzijn	Zeer beperkt
M.2	Training	Zeer beperkt
M.3	Screening	Afwezig
M.4	Uitrusting	Enigszins
M.5	Medisch	Afwezig

M.1 Bewustzijn en M.2 Training

De onderwerpen bewustzijn en training komen niet expliciet aan bod in de analyse.

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

M.3 Screening

Er zijn geen maatregelen rond het screenen van personeel of partners benoemd.

M.4 Uitrusting

De uitrusting van mensen wordt besproken in het kader van

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

M.5 Medisch

Er zijn geen maatregelen omtrent medische voorzieningen benoemd.

Fysiek

FYSIEK		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
F.1	Perimeter	Compleet
F.2	Access Control	Compleet
F.3	Bewaking	Compleet
F.4	Transport	Compleet
F.5	CCTV	Compleet

⁵¹⁶ Ibid, 31.

⁵¹⁸ Ibid, 28.

VERTROUWELIJK

F.1 Perimeter

De beveiliging van de perimeter komt in de analyse uitgebreid aan bod. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

F.2 Access control

De maatregelen inzake access control worden in het document besproken Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie Tevens wor-

den de procedures omtrent bezoekers van de projectlocatie besproken. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Naast de bestaande maatregelen worden ook de voornemens beschreven om Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

F.3 Bewaking

De bewaking van het project wordt besproken aan de hand van Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

F.4 Transport

De mitigerende maatregelen om de dreiging voor transporten te verlagen worden in de veiligheidsanalyse besproken en beoordeeld.³²²

F.5 CCTV

Veiligheidssituatie

Procedureel

PROCEDUREEL		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
Pr.1	Communicatie	Afwezig
Pr.2	Emergency management	Significant
Pr.3	Bewegingsvrijheid	Afwezig
Pr.4	Veiligheidsmonitoring	Afwezig

³¹⁷ ibid, 27-28.

³¹⁸ ibid, 33.

³¹⁹ ibid, 29.

³²⁰ ibid, 32.

³²¹ ibid, 28-29.

³²² ibid.

³²³ ibid, 28-29, 32.

VERTROUWELIJK

P.1 Communicatie

Er zijn geen maatregelen genoemd met betrekking tot interne communicatie in het LNG-project of communicatie tussen het project en de Mozambikaanse veiligheidsdiensten.

P.2 Emergency management

De procedures omtrent emergency management zijn voor de veiligheidsanalyse beoordeeld. Hoewel deze niet expliciet besproken worden, wordt omschreven

	Veiligheidssituatie
Veiligheidssituatie	
Veiligheidssituatie	

P.3 Bewegingsvrijheid

In het document worden geen procedures omtrent bewegingsvrijheid besproken.

P.4 Veiligheidsmonitoring

In het document worden geen procedures omtrent veiligheidsmonitoring besproken.

	Veiligheidssituatie
Veiligheidssituatie	

Systemen

SYSTEMEN		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
Sy.1	Informatiedragers	Afwezig
Sy.2	Back-ups	Afwezig
Sy.3	Mogelijkheid relocatie	Afwezig

Sy. 1

Er worden geen mitigerende maatregelen besproken die betrekking hebben op de veiligheid van informatiedragers van het project.

Sy. 2

Er worden geen mitigerende maatregelen besproken die betrekking hebben op het bestaan of gebruik van back-ups van het project.

Sy. 3

Er zijn geen mitigerende maatregelen besproken die betrekking hebben op de veiligheid van mogelijke relocatie van systemen van het project.

³²⁴ Ibid, 31.

³²⁵ Ibid, 30.

4. Veiligheidsanalyse 1: Conclusie

Structuur

De veiligheidsanalyse volgt een logische en methodisch onderbouwde structuur waarbij de besproken onderdelen een duidelijk onderlinge verbondenheid tonen. Enkel bij het brongebruik varieert de mate van structuur van afwezig tot significant.

Hoewel het type bronnen dat gebruikt is voor de analyse wordt besproken, wordt niet uitgeweid over de wijze waarop deze bronnen geselecteerd zijn en op welke manier zij bijdragen aan de veiligheidsanalyse. Hierdoor is de mate van structuur voor de bronverantwoording beoordeeld als 'enigszins'. Tevens wordt er gebruik gemaakt van een complete bronvermelding door middel van voetnoten.

Ten tweede is de mate van structuur van de veiligheidsanalyse compleet. De veiligheidsanalyse is aan de hand van een logische methodologie uitgewerkt, welke wordt besproken in een annex van het document. Tevens komt in de uitwerking de onderlinge verbondenheid van de hoofdstukken duidelijk naar voren. Ieder hoofdstuk bouwt voort op bevindingen uit de eerder behandelde onderwerpen en hoofdstukken.

Ten derde volgen de mitigerende maatregelen een logische structuur. Hoewel de verantwoording van de mitigerende maatregelen ontbreekt – S-RM toets in de analyse immers juist of de genomen maatregelen verantwoord zijn – worden deze op gestructureerde wijze behandeld. De mitigerende maatregelen zijn gecategoriseerd zijn aan de hand van hun doeleinden.

Daarnaast komt de onderlinge verbondenheid van de dreigingsanalyse en de evaluatie van de maatregelen duidelijk naar voren. Het geïdentificeerde dreigingsniveau in het eerste onderdeel van het rapport dient namelijk als criterium om de mitigerende maatregelen te beoordelen. Hierdoor is de mate van structuur beoordeeld als 'compleet'.

Objectiviteit

De objectiviteit van de review is significant tot compleet. In het grootste deel van de review is het bronnenmateriaal consistent gebruikt en er zijn verder geen onzorgvuldigheden geconstateerd in het onderzoek. Alleen in zeer beperkte gevallen zijn de bevindingen niet te verifiëren met de aangegeven bronnen. Daarnaast is er gebruik gemaakt van helder taalgebruik en zijn er weinig indicaties van subjectiviteit. Tot slot wordt de toestandkoming van de mitigerende maatregelen in detail besproken en onderbouwd.

Integraliteit

De integraliteit van de veiligheidsanalyse verschilt per onderdeel. Ten eerste kan op basis van de aan Proximities geleverde bronnen geconcludeerd worden dat er een integrale variatie aan bronnen beschikbaar was. De consistentie en zorgvuldigheid zijn daarom respectievelijk beoordeeld als 'significant' en 'compleet'. De bronnen bevatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie. Daarnaast hebben de bronnen verschillende achtergronden die variëren van onafhankelijke nieuwsmidia zoals The Independent tot onafhankelijke organisaties zoals het UNDP. Bovendien is de kwaliteit van deze bronnen hoog.

De integraliteit van de gewogen factoren is echter zeer beperkt. Relevante politieke, economische, sociale, en infrastructurele factoren worden enkel behandeld in het kader van de dreiging van ASWJ voor het project alsmede de review van de genomen mitigerende maatregelen. Het onderwerp security wordt daarentegen wel uitgebreid behandeld. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat het gebrek aan integraliteit van factoren een logisch gevolg is van het doel en de aard van de analyse van S-RM. Hoewel Proximities geen inzage heeft gehad in de exacte opdrachtstelling, kunnen het doel en de aard van de analyse afgeleid worden uit de rapportages. Hieruit kan geconcludeerd worden dat geen van de rapportages is opgesteld met als doel een uitgebreide veiligheidsanalyse van Mozambique in het algemeen of de projectomgeving specifiek te presenteren.

VERTROUWELIJK

Ten derde is een uitgebreide analyse gegeven van de twee belangrijkste actoren in de regio, namelijk ASWJ en de Mozambikaanse veiligheidsdiensten. De omvang van de actoranalyse is dan ook beoordeeld als 'significant'. Het analyseren en beoordelen van de dreiging van ASWJ voor het project is een van de hoofddoelen van de analyse van S-RM. In het document worden de intenties, capaciteiten, en activiteiten van de organisatie uitgebreid besproken. De actoranalyse van ASWJ is hierdoor beoordeeld als 'compleet'.

Na het bespreken van de dreiging van ASWJ worden de activiteiten en de effectiviteit van de Mozambikaanse veiligheidsdiensten besproken. Hierbij komen de intenties impliciet aan bod en worden de capaciteiten van de veiligheidsdiensten in de regio in hoofdlijnen besproken. De specifieke samenstelling en bewapening van de Mozambikaanse eenheden betrokken bij de beveiliging van de projectlocatie worden wel expliciet behandeld.

Veiligheidssituatie	
Veiligheidssituatie	Doordat de intenties en capaciteiten van de veiligheidsdiensten niet volledig worden geanalyseerd, zijn deze als 'enigszins' beoordeeld.

Ten vierde is de integraliteit van de risicoanalyse beoordeeld met betrekking tot het analyseren van de waarschijnlijkheid en impact van de geïdentificeerde risico's. In de veiligheidsanalyse wordt de dreiging van ASWJ op het project geanalyseerd. Hierbij wordt genoemd dat deze dreiging 'hoog' is. Deze dreigingsanalyse wordt echter niet expliciet vertaald naar een uiteenzetting van de risico's voor het project en de impact die deze risico's zouden kunnen hebben op de voortgang van het project. In plaats daarvan wordt de dreigingsanalyse gebruikt om de geschiktheid van de mitigerende maatregelen te beoordelen.

Tijdens deze beoordeling wordt de waarschijnlijkheid van de manifestatie van de dreiging geduid. De impact voortkomend uit de bevonden dreiging van ASWJ wordt niet expliciet genoemd in het document. Desalniettemin kan de impact wel afgeleid worden uit de gehanteerde methodologie. In de methodologie wordt de impact slechts in algemene termen omschreven. Zowel waarschijnlijkheid als impact worden hierdoor 'enigszins' behandeld.

Tenslotte is de integraliteit van de besproken mitigerende maatregelen beoordeeld. In de analyse van S-RM is voornamelijk rekening gehouden met het fysieke domein. Maatregelen met betrekking tot overige domeinen, zoals mensen, procedureel, en systemen, zijn afwezig of worden op zeer beperkte wijze behandeld.

6. Veiligheidsanalyse 2: Introductie

6.1 INTRODUCTIE

S-RM heeft op 30 juli 2019 een rapport uitgebracht met betrekking tot de veiligheidsdreiging en mitigerende maatregelen van het project. Het acceptatievoorstel van Atradius DSB is uitgebracht op 20 mei 2020. Dit betekent dat er tien maanden tussen de publicatiedatum van beide projecten bestaat. Het rapport van S-RM is opgesteld aan de hand van een bezoek dat heeft plaatsgevonden aan de projectsite. Daarbij heeft S-RM een analyse gedaan van de fysieke dreiging op het project door de gewelddadige islamitische groepering ASWJ. Op basis van het bezoek en analyses uit voorgaande jaren heeft S-RM op verzoek van Anadarko het Return to Work Plan geanalyseerd en beoordeeld.

6.2 DOEL EN INHOUD

In de introductie zijn de volgende doelstellingen van het bezoek aan de projectsite benoemd:

Veiligheidssituatie
- De bevindingen rapporteren³²⁶

Het rapport is dan ook het resultaat van de laatste doelstelling. Belangrijk is om op te merken dat het rapport gefocust is op het beoordelen van de mitigerende maatregelen die ingesteld zijn door Anadarko. Het S-RM rapport kan dan ook niet gezien worden als een volledige veiligheidsanalyse en zal dan ook niet alle elementen van een gedegen veiligheidsanalyse bevatten.

Het document bestaat uit het Return to Work Plan waarna de mitigatiestrategie van Anadarko wordt beoordeeld. Verder zijn in het document twee bijlagen opgenomen. Bijlage A specificeert het bezoek dat gebracht is aan de projectsite en bijlage B betreft een dreigingsanalyse die gebruikt is bij de beoordeling. Deze analyse focust zich uitsluitend op ASWJ en gaat verder in op de intenties, capaciteiten en activiteiten van de groep. Daarbij wordt ook de mogelijke connectie met IS en overige islamitische groeperingen in de regio geadresseerd.

---

³²⁶ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Assessment', S-RM. 2019. 2.

7. Veiligheidsanalyse 2: Structuur

Voor de toetsing van de mate van structuur in de veiligheidsanalyse hebben de onderzoekers van Proximities bepaald in welke mate er in het brongebruik, de analyse en in de mitigerende maatregelen sprake is van een gestructureerde aanpak. Hiermee wordt een aanpak bedoeld die formeel vastgelegd is op een manier waardoor een veiligheidssituatie – ook als die door andere actoren of personen wordt geanalyseerd – altijd op vergelijkbare wijze geduid zal worden.

De eerste stap om dit onderdeel te toetsen is door te onderzoeken of er sprake is van een algemene onderzoeksverantwoording, waarbij de analisten/onderzoekers verantwoordt op welke wijze het onderzoek ingericht is

In het onderstaande wordt weergegeven in welke mate er in het brongebruik, de analyse en de mitigerende maatregelen indicaties naar voren komen van een structurele aanpak.

7.1 BRONGEBRUIK

Bij het brongebruik kan er op drie manieren een indicator van een structurele aanpak naar voren komen.

1. Ten eerste is de bronverantwoording beoordeeld: een uitleg welke bronnen er gekozen zijn, inclusief een uitleg waarom en op welke wijze deze bronnen geselecteerd zijn.
2. Ten tweede is ook de bronvermelding beoordeeld; een cruciaal onderdeel van een elke analyse die kritische toetsing van het onderzoek en de bevindingen mogelijk moet maken.
3. Ten derde is beoordeeld in welke mate er sprake is van een gestructureerde bronkeuze: een gestructureerd gebruik van specifieke bronnen, bijvoorbeeld vanwege hun kwalitatieve of juist kwantitatieve waarde.

Bronverantwoording

Voor wat betreft bronverantwoording is er in de analyse geen sprake van een algemene onderbouwing van welke bronnen er gekozen zijn of op welke wijze de bronnen geselecteerd zijn. We kan in de voetnoten teruggevonden worden welke bronnen er gebruikt zijn.

Bij een van de meest gebruikte bronnen van de analyse, ACLED, wordt als enige wel toegelicht waarom deze bron gekozen is. Zo staat er: *'ACLED is an independent website that compiles data on political violence in developing states. We note that the information analysed by ACLED is entirely governed by what is reported by open sources, yet the available data is sufficient to show a trend.'*³²⁷ Dit is een duidelijk voorbeeld van bronverantwoording waarbij de afwegingen om de bron wel of niet te gebruiken worden besproken. Dit gebeurt echter niet bij elke bron.

Bronvermelding

De analyse van S-RM maakt gebruik van adequate bronvermelding. Dit betekent dat de bronnen zo vermeld zijn in de voetnoten dat ze teruggevonden en gevalideerd kunnen worden. Bovendien geeft S-RM aan gebruik te maken van lokale bronnen. Wat deze bronnen zijn, wordt niet verder gespecificeerd. Een dergelijke modus operandi is echter gebruikelijk in de veiligheidssector. Vaak worden omwille van bronnenbescherming exact gebruikte bronnen niet prijsgegeven.

Voor twee aangehaalde gebeurtenissen is echter onduidelijk welke bronnen gebruikt zijn. Dit betreffen:

---

³²⁷ Ibid, 3.

VERTROUWELIJK

1. In voetnoot 20 worden twee voorbeelden aangehaald over aanvallen van ASWJ in dorpen en hun geweld tegen de burgerbevolking in 2017 en 2018.³²⁸ Het is hierbij onduidelijk welke bronnen zijn gebruikt voor de gegeven voorbeelden.
2. Hetzelfde geldt voor voetnoot 41 van het document. In deze voetnoot worden drie situaties weergegeven waarin ASWJ gebruik zou hebben gemaakt van explosieven, waarbij tegensprekende bronnen deze explosieven beschrijven als IED's.³²⁹ Het is onduidelijk wat de (tegensprekende) bronnen zijn.

Bronkeuze

In de analyse van S-RM is niet gespecificeerd waarom bepaalde bronnen wel of niet zijn gebruikt. Wel blijkt uit de voetnoten en de tekst welke soorten bronnen gebruikt zijn. Zo wordt er gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve bronnen. Kwalitatieve bronnen zijn bijvoorbeeld nieuwsartikelen of lokale bronnen die gaan over intenties, capaciteiten en activiteiten van ASWJ. De nieuwsartikelen zijn afkomstig van nieuwsplatforms zoals BBC en Africa Intelligence.

In de rapportage is gebruik gemaakt van kwantitatieve data voor de grafieken en de kaarten om zo de plaatsen en frequentie van de incidenten in kaart te brengen. Voor deze bronnen wordt vaak ACLED (Armed Conflict Location Event Data) gebruikt, waarvoor ook bronverantwoording is gegeven.

Brongebruik	Mate van structuur
Bronverantwoording	Enigszins
Bronvermelding	Compleet
Bronkeuze	Significant

7.2 ANALYSE

Voor de analyse is de mate van structurele aanpak op de onderstaande drie wijzen beoordeeld:

- Ten eerste is de methodische verantwoording van de analyse getoetst: of, en zo ja, op welke manier, is uitgewerkt hoe de veiligheidsanalyse opgebouwd is?
- Ten tweede is de opbouw van de analyse beoordeeld: is er sprake van een standaardopbouw waarin de verschillende onderdelen van de analyse logisch uit elkaar voortvloeien?
- Ten derde is de uitwerking van de analyse beoordeeld: resulteert de wijze van uitwerking van de verschillende onderdelen van de veiligheidsanalyse in een logisch en compleet geheel, waarbij recht wordt gedaan aan de onderlinge verbondenheid van verschillende onderdelen (factoren & actoren) van de analyse?

Verantwoording

De introductie impliceert dat het rapport is opgesteld volgend op een bezoek van S-RM aan de projectsite dat als doel had om de veiligheidsaspecten van Anadarko's Return to Work te analyseren en beoordelen. Verder wordt aangegeven dat het document bestaat uit de introductie tot het Return to Work Plan, de beoordeling daarvan en een dreigingsanalyse die gebruikt is voor deze beoordeling.³³⁰ Hoewel de dreigingsanalyse de verantwoording geeft voor de beoordeling van het Return to Work Plan, is er geen sprake van een verdere methodische verantwoording van het document.

³²⁸ Ibid, Annex B, 2.

³²⁹ Ibid, Annex B, 12.

³³⁰ Ibid, 2.

VERTROUWELIJK

Hierbij is het belangrijk te vermelden dat de dreigingsanalyse in bijlage B voortbouwt op eerdere dreigingsanalyses van S-RM, waaronder de Security Threat and Mitigation Assesment van december 2018.³³¹ De omschreven methodologie in deze rapportage wordt in het assessment uit 2019 echter niet gehanteerd.

Opbouw

Een gestructureerde veiligheidsanalyse bestaat allereerst uit een beoordeling van relevante factoren en actoren voor de lokale veiligheidssituatie. Risico's die uit deze contextuele analyse volgen, dienen vervolgens gescoord te worden op zowel waarschijnlijkheid als impact, Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Het document van S-RM heeft niet de opbouw van een gestructureerde veiligheidsanalyse, omdat de analyse geen dergelijk doel dient. De rapportage betreft voornamelijk informatie over het 'Return to Work Plan', waarin de mitigerende maatregelen worden geschetst. Deze mitigerende maatregelen worden vervolgens geanalyseerd en beoordeeld in hoofdstuk 3. Dit hoofdstuk adresseert de mitigerende maatregelen in een logische en overzichtelijke volgorde.

Desalniettemin wordt in bijlage B wel een dreigingsanalyse gegeven van AWSJ. Hierbij wordt eerst het dreigingsniveau geadresseerd met een korte samenvatting en de meest belangrijke overwegingen.³³² Vervolgens worden deze punten verder uitgewerkt in de daaropvolgende subhoofdstukken dat min of meer dient als een ICA-analyse. Hierbij wordt echter niet de structuur gebruikt zoals gehanteerd in de rapportage uit 2018.³³³

Hoewel deze opbouw overzichtelijk is en de onderdelen logisch uit elkaar voortvloeien, is er geen sprake van een duidelijke uiteenzetting van de verschillende risico's, die daarom ook niet beoordeeld kunnen worden op waarschijnlijkheid en impact. De vier kernelementen, Vertrouwelijke bedrijfsinformatie worden daardoor niet allemaal meegenomen.

Uitwerking

De uitwerking van de analyse is compleet. Het rapport begint met een samenvatting waarin de belangrijkste bevindingen staan. De introductie adresseert vervolgens de aanleiding van de analyse. Allereerst worden de taken van het Project Security Team genoemd waarop de analyse gebaseerd is. Deze analyse wordt verder uitgewerkt in hoofdstuk 3 op basis van de verschillende relevante punten die als subhoofdstukken zijn benoemd. De twee bijlages adresseren de details van het bezoek van S-RM aan het project en de dreigingsanalyse die als verantwoording heeft gediend voor de beoordeling van de maatregelen. Al deze onderdelen volgen logisch op elkaar.

Analyse	Mate van structuur
Verantwoording	Enigszins
Opbouw	Enigszins
Uitwerking	Compleet

7.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Voor de analyse omtrent de structurele aanpak van de mitigerende maatregelen zijn de onderstaande criteria gehanteerd:

³³¹ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Review', S-RM. Rapport. 2018.

³³² Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Review', S-RM. Rapport. 2019. Annex B, 1.

³³³ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Review', S-RM. Rapport. 2018.

VERTROUWELIJK

- Ten eerste is de verantwoording van de maatregelen getoetst: is weergegeven hoe de mogelijke maatregelen bepaald zijn en is uitgelegd waarom welke maatregel gekozen is?
- Ten tweede is de opbouw van de mitigerende maatregelen beoordeeld: is er sprake van een standaardopbouw waarin de verschillende maatregelen logisch uit de risicoanalyse volgen?

Verantwoording

De analyse van de mitigerende maatregelen betreft een beoordeling van de geschiktheid van de maatregelen ten opzichte van het dreigingsniveau. Derhalve is het niet de taak noch het doel van de veiligheidsanalyse van S-RM om de keuze voor de maatregelen te verantwoorden. In plaats daarvan toetst de beoordeling of de genomen maatregelen verantwoord zijn ten opzichte van de dreigingsanalyse.

Opbouw

De mitigerende maatregelen zijn onderverdeeld in de vijf bovengenoemde doelen; Vertrouwelijke bedrijfsinformatie
Vertrouwelijke bedrijfsinformatie Vervolgens is er een specifiekere verdeling gemaakt met de domeinen waarop de maatregelen betrekking hebben. Tevens wordt bij de beoordeling van de mitigerende maatregelen gereede-
 neerd vanuit de dreigingsanalyse. Er is dus sprake van een gedegen opbouw waarin de verschillende maatregelen logisch uit de doelstellingen volgen.

Er ontbreekt echter een risicoanalyse waartoe de maatregelen zich kunnen verhouden. Bovendien is nauwelijks duiding gegeven aan de situatie die overblijft als de maatregelen genomen worden. Dit zou een analyse inhouden van restrisico's, aan de hand waarvan bepaald kan worden of deze geaccepteerd dan wel verder gemitigeerd

Mitigerende maatregelen	Mate van structuur
Verantwoording	Niet van toepassing
Opbouw	Significant

8. Veiligheidsanalyse 2: Objectiviteit

In dit hoofdstuk wordt weergegeven in welke mate de veiligheidsanalyse objectief is opgebouwd, zowel voor het brongebruik als voor de veiligheidsanalyse en mitigerende maatregelen. Een kwalitatief hoogwaardige veiligheidsanalyse dient een zo objectief mogelijke inzage te geven in de actuele veiligheidssituatie van de onderzochte context.

Bronnen dienen objectief gebruikt te zijn, opdat zij volledig worden benut en er geen informatie uit de context wordt gehaald of relevante informatie terzijde wordt geschoven. De veiligheidsanalyse dient vervolgens op objectieve wijze geformuleerd te zijn, waarbij er geen sprake van tunnelvisie is of teleologische redeneringen. Mitigerende maatregelen dienen vervolgens op basis van objectieve maatstaven getroffen te zijn, om van optimale toepasbaarheid en impact te kunnen spreken.

Objectiviteit kan in verschillende stadia van een onderzoek op verschillende wijzen terugkomen. Zo is voor het brongebruik primair de consistentie van het bronnenmateriaal met de bevindingen beoordeeld, waarbij ook specifieke onzorgvuldigheden in brongebruik aan bod komen.

Met betrekking tot de veiligheidsanalyse richt de toetsing zich op helderheid en subjectief taalgebruik. Voor de mitigerende maatregelen is onderzocht in welke mate deze herleidbaar zijn tot de bronnen en analyse, of dat er sprake is van een subjectieve selectie van maatregelen.

8.1 BRONGEBRUIK

De objectiviteit van het brongebruik wordt vanuit twee invalshoeken getoetst:

1. De eerste invalshoek richt zich op de mate van consistentie tussen bevindingen en het bronnenmateriaal. Hiervoor zijn de bevindingen geanalyseerd op zowel overeenkomsten als verschillen met het bronnenmateriaal, waardoor een gebalanceerd beeld ontstaat van de mate van objectiviteit bij het gebruik van de bronnen.
2. De tweede invalshoek richt zich op zorgvuldigheid in gebruik van het bronnenmateriaal, waarvoor geanalyseerd is in welke mate bronnen op een zorgvuldige of juist onjuiste manier gebruikt zijn.

Consistentie

Er zijn geen inconsistenties geconstateerd tussen het gebruikte bronnenmateriaal en de bevindingen in de Security Threat and Mitigation Assessment.

Zorgvuldigheid

Voor dit criterium is beoordeeld in welke mate de auteur(s) van het S-RM assessment bij het noteren van hun bevindingen zorgvuldig zijn omgesprongen met het gebruikte bronnenmateriaal. Tijdens het onderzoek is één voorbeeld van onzorgvuldig brongebruik geconstateerd:

- In bijlage B wordt expliciet beschreven dat *“other Islamist insurgencies have historically increased activity and aggressive rhetoric over the Ramadan period”*.³⁵⁴ Kijkend naar de aangeleverde bronnen lijkt deze conclusie enigszins te snel getrokken. De aangeleverde bronnen bevestigen een hoger aantal aanslagen tijdens de Ramadan vergeleken met het jaargemiddelde, maar geven ook expliciet aan dat het een te simplistische interpretatie van gebeurtenissen zou zijn om de conclusie te rekken dat tijdens de

³⁵⁴ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Assessment', Rapport. 2019. Annex B, 7.

VERTROUWELIJK

Ramadan meer aanslagen worden gepleegd.⁵³⁵ In het rapport wordt een dergelijke interpretatie wel gedaan.

Bronvermelding	Mate van objectiviteit
Consistentie	Significant
Zorgvuldigheid	Compleet

8.2 ANALYSE

Voor het beoordelen van de objectiviteit van de analyse is een tweetal aspecten beoordeeld:

1. De mate waarin er sprake is van helder taalgebruik, zodat er geen sprake kan zijn van onduidelijkheid of uitspraken die multi-interpretabel zijn.
2. De mate waarin er sprake is van objectief taalgebruik, waarbij er zo min mogelijk ruimte is voor vooringenomen stellingen of eigen mening.

Helder taalgebruik

In een gedegen veiligheidsanalyse is het van belang dat de geponeerde stellingen, conclusies en analyses in zodanige helderheid beoordeeld zijn dat er geen sprake kan zijn van onduidelijkheid of uitspraken die multi-interpretabel zijn. De meest optimale manier om dit te bewerkstelligen is door een systeem van kwalificaties toe te passen. Indien er geen sprake is van een dergelijke structuur, dienen uitspraken duidelijk gedefinieerd te worden.

Het grootste deel van de review bevat helder taalgebruik. Desalniettemin bevat de review enkele vormen van taalgebruik gekenmerkt door een gebrek aan helderheid. Hieronder volgt een aantal voorbeelden van dergelijke vaagheden.

1.	Veiligheidssituatie
2.	
3.	

Objectief taalgebruik

Een gedegen veiligheidsanalyse dient een objectief beeld te geven van de veiligheidssituatie in de geanalyseerde context, op basis waarvan zo objectief mogelijk besloten kan worden of risico's geaccepteerd of gemitigeerd dienen te worden. Zodra vooringenomenheid in de tekst bestaat, wordt de objectiviteit van de veiligheidsanalyse direct aangetast en daarmee ook de betrouwbaarheid.

In het assessment zijn geen formuleringen gevonden die op subjectiviteit wijzen bij de opstellers.

⁵³⁵ R. Bergema & L. Kattenbroek, 'The Holy Month of Jihad? Measuring Terrorist Activity During Ramadan in the Post-9/11 Era', Small Wars Journal, 7 april 2018; Y. Serhan, 'Is ISIS More Violent During Ramadan?', The Atlantic, 26 juni 2017.

⁵³⁶ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Assessment', S-RM. Rapport. 2019. 2.

⁵³⁷ Ibid, 2.

⁵³⁸ Ibid, 6.

⁵³⁹ Ibid, 6.

Analyse	Mate van objectiviteit
Helderheid	Significant
Objectiviteit	Compleet

8.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Bij de beoordeling van mitigerende maatregelen kan de mate van objectiviteit bij de totstandkoming van de maatregelen getoetst worden, evenals de objectiviteit van het onderbouwende taalgebruik.

Totstandkoming

In het assessment wordt de totstandkoming van de mitigerende maatregelen besproken en worden zowel de huidige als toekomstige mitigerende maatregelen geëvalueerd.

Onderbouwing

In het assessment wordt de onderbouwing van de mitigerende maatregelen in detail uitgewerkt. Net zoals de review uit 2018, bevat het assessment uit 2019 verschillende subonderwerpen Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie, evenals zowel de Vertrouwelijke bedrijfsinformatie maatregelen in detail zijn uitgewerkt. Daarnaast wordt er ook een kritische evaluatie van de door Anadarko genomen mitigerende maatregelen gegeven.

Analyse	Mate van objectiviteit
Totstandkoming	Compleet
Onderbouwing	Compleet

Concluderend is beoordeeld in welke mate het assessment van S-RM objectief tot stand is gekomen. De objectiviteit van het assessment is significant tot compleet. Het grootste deel van het assessment bevat consistentie tussen het gebruikte bronnenmateriaal en er zijn geen onzorgvuldigheden geconstateerd in het onderzoek. In zeer enkele gevallen zijn bevindingen niet te verifiëren met bronnen. Daarnaast is er gebruik gemaakt van helder taalgebruik en zijn de bevindingen objectief. Tot slot wordt de totstandkoming van de mitigerende maatregelen in detail besproken en onderbouwd.

9. Veiligheidsanalyse 2: Integraliteit

In dit hoofdstuk wordt weergegeven in welke mate de veiligheidsanalyse compleet is opgebouwd of bepaalde onderdelen mist, zowel voor het brongebruik, als voor de veiligheidsanalyse en mitigerende maatregelen. Voor de beoordeling van de integraliteit valt Proximities terug op het eigen raamwerk voor analyses. Integraliteit is van uiterst belang voor de kwaliteit van een veiligheidsanalyse, zodat verschillende informatie in volledigheid geverifieerd en afgewogen wordt. Vervolgens vormt deze informatie de basis voor mitigerende maatregelen op de verschillende terreinen die relevant zijn met betrekking tot veiligheid.

De toetsing van het brongebruik is gericht op de variatie tussen verschillende typen broninformatie, de variatie in achtergrond en de kwaliteit van het gebruikte bronmateriaal. De integraliteit van de veiligheidsanalyse is beoordeeld op basis van de inclusie van zowel relevante factoren als actoren, alsmede een daaropvolgende risicoanalyse op basis van impact en waarschijnlijkheid. Op het gebied van mitigerende maatregelen is geëvalueerd in hoeverre maatregelen zijn getroffen binnen de domeinen mensen, fysiek, procedureel en systemen.

9.1 BRONGEBRUIK

De mate van integraliteit bij het brongebruik kan beoordeeld worden op basis van de volgende indicatoren:

1. De variatie tussen kwalitatieve en kwantitatieve broninformatie
2. De variatie in achtergrond van de broninformatie
3. De kwaliteit van de bron

Variatie kwantitatief & kwalitatief

S-RM heeft gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve als kwalitatieve bronnen. De kwantitatieve data zijn afkomstig van Armed Conflict Location Event Data (ACLED) en wordt weergegeven in verschillende grafieken. De variatie tussen kwalitatief en kwantitatief bronnengebruik is dan ook significant.

Variatie in achtergrond

In het onderstaande wordt een overzicht gegeven van de gebruikte bronnen in de S-RM review:

1. Er is meerdere malen gebruik gemaakt van online nieuwsmedia waaronder van Small Wars Journal, The Atlantic, BBC News, The Citizen, en Foreign Brief. Deze bronnen schetsen enerzijds een beeld van de Islamitische dreigingen en aanvallen in Mozambique, en schetsen anderzijds een algemeen beeld van de Islamitische dreiging na 9/11.³⁴⁰
2. Tevens is ook het nieuwsmedium Club of Mozambique gebruikt, welke zich specifiek richt op het bedrijfsleven, de politiek en andere economische activiteiten in Mozambique.³⁴¹
3. Daarnaast heeft S-RM gebruik gemaakt van rapporten van enkele organisaties waaronder The Global Initiative en Africa Intelligence.³⁴²

Kwaliteit van bron

De beperkte hoeveelheid bronnen waarnaar volledig verwezen is, is afkomstig van instanties met een internationale reputatie van hoge kwaliteit en betrouwbaarheid.

³⁴⁰ Bergema & Kattenbroek, 'The Holy Month of Jihad?', 2018; Serhan, 'Is ISIS More Violent During Ramadan?', 2017; Anoniem, 'How Mozambique's smuggling barons nurtured jihadists', BBC News, 2 juni 2018; T. Dias, 'Mozambican Civil War mortar bombs for sale', The Citizen, 23 juni 2017; T. Connolly, 'Daesh in the Congo: red herring or Central African Wilayat?', Foreign Brief, 5 mei 2019.

³⁴¹ Anoniem, 'Mozambique: "Situation controlled" in the north after armed attacks - police', Club of Mozambique, 27 november 2018.

³⁴² Haysom, 'Where crime compounds conflict', 2018; Anoniem, 'A boom in explosives!', Africa Intelligence, 13 april 2018.

Brongebruik	Mate van integraliteit
Variatie kwantitatief & kwalitatief	Significant
Variatie in achtergrond	Significant
Kwaliteit van bron	Compleet

Er is geëvalueerd in welke mate de onderdelen met integraliteit zijn behandeld. Op basis van de aan Proximities geleverde bronnen kunnen wij concluderen dat er integrale variatie aan bronnen beschikbaar was. De bronnen bevatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie. Daarnaast zijn de bronnen afkomstig uit verschillende achtergronden: onafhankelijke nieuwsmedia zoals The Independent en onafhankelijke organisaties zoals UNDP. Bovendien is de kwaliteit hoog.

9.2 ANALYSE – FACTOREN

Het bepalen van de mate van integraliteit van de analyse is opgesplitst in twee onderdelen: de analyse van relevante factoren en actoren. Voor de analyse van factoren wordt er per factorcategorie een beeld gegeven van de mate van integraliteit. Dit is gedaan door voor elk subonderdeel de mate van integraliteit te beoordelen.

Politiek

De landelijke noch de regionale politieke situatie wordt besproken in de analyse van S-RM.

POLITIEK		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
P.1	Stabiliteit van het staatsbestel en de overheid	Afwezig
P.2	Rechtsstaat	Afwezig
P.3	Internationale en regionale relaties	Afwezig
P.4	Controle pandemie	Afwezig

Economie

Het onderwerp economie is niet meegenomen in de analyse van S-RM.

ECONOMIE		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
E.1	Algemene economische situatie	Afwezig
E.2	Verdeling van welvaart	Afwezig
E.3	Werkloosheid	Afwezig
E.4	Bevoorradingsniveaus & tekorten	Afwezig

VERTROUWELIJK**Sociaal**

De sociale component wordt zeer beperkt behandeld in S-RM. Er wordt alleen gesproken over de radicale interpretatie van Islam door de gewapende groepen

SOCIAAL		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
So.1	Demografie	Afwezig
So.2	Sociale stratificatie	Afwezig
So.3	Ideologische, culturele, etnische en religieuze factoren	Zeer beperkt
So.4	Reputatie bedrijf, partners & sector	Afwezig

So.1 – Demografie ^

Er wordt geen aandacht besteed aan demografie in de analyse.

So.2 – Sociale stratificatie

Het onderwerp sociale stratificatie wordt niet behandeld.

So.3 – Ideologische, culturele, etnische en religieuze factoren

Er wordt geen aandacht besteed aan ideologische, culturele, etnische en religieuze factoren, anders dan dat benoemd wordt dat ASWJ een Islamitische groepering is en met welke andere Islamitische groeperingen het eventueel in verband gebracht kan worden.

So.4 Reputatie bedrijf, partners & sector

De reputatie van het bedrijf, partners en de sector komt niet aan bod in het document.

Infrastructuur

Infrastructuur is niet behandeld in de analyse van S-RM.

INFRASTRUCTUUR		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
I.1	Vlieginfrastructuur	Afwezig
I.2	Cyber	Afwezig
I.3	Landinfrastructuur	Afwezig
I.4	Basisvoorzieningen & Communicatie	Afwezig
I.5	Medisch	Afwezig

Security

De veiligheidssituatie komt voornamelijk aan bod in bijlage 3 die de dreigingsanalyse van ASWJ bevat. Deze analyse focust zich op de onderwerpen conflict en terrorisme. Overige aspecten van security worden niet behandeld.

SECURITY		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
Se.1	Veiligheidsdiensten	Afwezig
Se.2	Conflict & Terrorisme	Enigszins
Se.3	Criminaliteit	Afwezig
Se.4	Sociale onrust	Afwezig

Se.1 Veiligheidsdiensten

De Mozambikaanse veiligheidsdiensten worden niet tot nauwelijks besproken in het S-RM rapport.

Se.2 Conflict

Bijlage B adresseert de dreiging van ASWJ, een gewelddadige extremistische groepering die verantwoordelijk is voor terroristische aanslagen in Mozambique. De veiligheidsdreiging rondom ASWJ wordt uitgebreid besproken in de vorm van de capaciteiten en activiteiten van de groepering, waardoor een duidelijk beeld wordt verkregen over de stand van zaken. De analyse focust zich echter alleen op ASWJ, waardoor een beeld over de algehele situatie van conflict en terrorisme in Mozambique ontbreekt.

Se.3 Criminaliteit

Informatie over criminaliteit ontbreekt in de analyse van S-RM.

Se.4 Sociale onrust

Het onderwerp sociale onrust wordt niet behandeld.

9.3 ANALYSE - ACTOREN

Om het dreigingsniveau adequaat in kaart te brengen, is het belangrijk inzicht te krijgen in de verschillende gewelddadige actor actief in de regio. Om tot dit inzicht te komen, dient een analyse van de intenties, capaciteiten, en activiteiten (ICA) gemaakt te worden.

Er is geen expliciete intenties-, capaciteiten-, activiteitenanalyse van verschillende actoren toegevoegd aan de documentatie. Wel komen er uitgebreide verwijzingen naar de ICA van ASWJ aan bod.

Omvattendheid actoranalyse

De analyse van S-RM draait om één actor, ASWJ. Logischerwijs is daarom ook slechts van deze actor een analyse gemaakt. Overige relevante actoren zoals de Mozambikaanse veiligheidsdiensten of andere gewelddadige actoren worden nauwelijks benoemd en daardoor ook niet geanalyseerd door middel van een ICA. Er is in de analyse duidelijk gekozen om een enkele actor uitgebreid toe te lichten in plaats van alle mogelijke actoren te identificeren.

Actoranalyse	Mate van integraliteit
Aantal meegewogen actoren	Enigszins

Ahlu Sunnah Wa Jam'a (ASWJ)

De gewelddadige islamitische groepering ASWJ wordt beschreven als de voornaamste veiligheidsdreiging voor het project.³⁴³ Daarom is de 'threat assessment', beschreven in bijlage B, volledig gewijd aan deze groep.

³⁴³ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Assessment', S-RM. 2019. 1.

ACTOR 1:		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
A2.1	Intenties	Significant
A2.2	Capaciteiten	Significant
A2.3	Activiteiten	Compleet

A1.1 Intenties

Er wordt enige aandacht besteed aan de intenties van ASWJ. Deze zijn echter wel besproken in de rapportage van S-RM uit 2018.³⁴⁴ Daarnaast worden in het document enkele verklaringen gegeven voor de mogelijke beweegredenen van de groepering. Hoewel de exacte intenties van ASWJ onduidelijk zouden zijn, worden mogelijke verklaringen voor hun activiteiten aangedragen. De activiteiten zouden een 'show of force' kunnen zijn of het resultaat van de wens om de lokale populatie te intimideren. Incidenten in het verleden worden toegekend aan commerciële belangen.^{345 346}

Bovendien worden de mogelijke banden met de Islamitische Staat (IS) besproken. Doordat de twee islamitische groeperingen banden zouden hebben, is het mogelijk dat ASWJ en IS overeenkomstige intenties zouden kunnen hebben. Er wordt echter wel duidelijk gemaakt dat IS verder geen controle uitoefent over ASWJ of in Mozambique in het algemeen.³⁴⁷

Ondanks het feit dat er beperkte aandacht wordt gegeven aan de intenties, wordt wel verantwoord waarom. Daarbij worden mogelijke intenties voorgesteld, waardoor de mate van integraliteit toch als compleet wordt beschouwd.

A2.2 Capaciteiten

Er wordt significante aandacht besteed aan de capaciteiten van ASWJ. Zo wordt gesteld dat ASWJ de capaciteit zou hebben om nederzettingen aan te vallen, maar ook Anadarko personeel als ze zich buiten het projectgebied bevinden.³⁴⁸ Verder wordt genoemd wat voor wapens en wat voor tactieken de groepering kan gebruiken. Zo zouden ze zich in uniformen kunnen kleden en valse controleposten kunnen opzitten op wegen om zo een hinderlaag te creëren.³⁴⁹

Hoewel er aandacht besteed wordt aan de capaciteiten, ontbreekt er ook informatie, zoals over de invloed die de groep heeft in de regio of wat de banden met andere groeperingen als IS precies betekenen voor de capaciteiten van ASWJ. Verder blijft het onduidelijk hoeveel aanhangers de organisatie en hoe dit de capaciteiten beïnvloedt.

A2.3 Activiteiten

Activiteiten van ASWJ worden uitgebreid toegelicht in de analyse. Incidenten worden besproken aan de hand van een tijdlijn die loopt van oktober 2017 tot februari 2019. Hierin komen verschillende soorten geweldplegingen naar voren zoals invallen in dorpen, het stelen van voedsel en medische voorraden en onthoofding van mensen binnen de lokale bevolking. Daarbij wordt uiteengezet hoeveel aanvallen plaatsvonden in een bepaalde periode, in het algemeen, maar ook in Cabo Delgado, en hoeveel mensen daarbij om het leven zijn gekomen. De geografische verdeling en frequentie van de aanvallen wordt bovendien uiteengezet in grafieken en kaarten.³⁵⁰

³⁴⁴ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Review', S-RM. Rapport. 2018.

³⁴⁵ Anoniem, 'Anadarko Mozambique: Security Threat and Mitigation Assessment', S-RM. 2019.

³⁴⁶ Ibid, Annex B: 1, 6.

³⁴⁷ Ibid, Annex B: 2.

³⁴⁸ Ibid, Annex B: 1.

³⁴⁹ Ibid.

³⁵⁰ Ibid, Annex B.

9.4 ANALYSE – RISICO'S

De analyse van S-RM bevat geen duidelijke opsomming van alle risico's. Wel worden enkele van de risico's duidelijk tussen de regels door. De waarschijnlijkheid en impact van deze risico's worden echter niet expliciet benoemd.

RISICO'S		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
R.1	Waarschijnlijkheid	Enigszins
R.2	Impact	Enigszins

Waarschijnlijkheid

In de S-RM-analyse worden geen waarschijnlijkheidsscores toegekend aan specifieke risico's. Wel zijn er aanwijzingen over de waarschijnlijkheid tussen de regels door te vinden, maar dit geldt niet voor alle genoemde risico's. Ook wordt er veelal gesproken over een 'hoger risico'³⁶¹ of 'hogere kwetsbaarheid'.³⁶² Het is bij deze terminologie onduidelijk of het hier gaat om een vergrote waarschijnlijkheid of een vergrote impact. Zo zou de grootste dreiging voor het project komen van ASWJ, maar er wordt niet gespecificeerd of dit voornamelijk komt door de waarschijnlijkheid van een aanval of de impact, of allebei.

Wel wordt er aandacht besteed aan het belang van het identificeren van waarschijnlijkheid en impact. Zo wordt er in het rapport genoemd dat het van belang is om het team van Anadarko bewust te maken van de waarschijnlijkheid en consequenties van verschillende scenario's.³⁶³

Verder zijn er nog impliciete verwijzingen te vinden in de tekst die aanwijzingen geven voor de waarschijnlijkheid. Zo is er geen duidelijk bewijs dat ASWJ commerciële doelwitten heeft in Cabo Delgado.³⁶⁴ Dit impliceert dat de waarschijnlijkheid laag is. Daarbij wordt er gesproken over trends in bijlage B. Er wordt bijvoorbeeld gezegd dat de frequentie van aanvallen in Palma District is toegenomen.³⁶⁵ Dit houdt in dat de waarschijnlijkheid van dergelijke aanvallen hoog is.

Impact

De impact voortkomend uit de bevonden dreiging van ASWJ wordt niet expliciet genoemd in het document. Wel wordt aangegeven dat de dreiging van ASWJ nog steeds 'hoog' is. In de methodologieomschrijving van de S-RM rapportage uit 2018 wordt aangegeven dat een hoge dreiging een significante impact op bedrijfsvoering kan hebben maar dat routine bedrijfsvoering mogelijk is door middel van monitoren en mitigerende maatregelen. Op welke wijze de dreiging van ASWJ de bedrijfsvoering beïnvloedt komt echter niet duidelijk naar voren.

9.5 MITIGERENDE MAATREGELEN

Het zwaartepunt van de S-RM analyse ligt op de mitigerende maatregelen. Bij het Return to Work-plan staan verschillende acties die toebedeeld waren aan Hierbij staat benoemd wat de status is van de uitvoering van de maatregelen alsmede een uitleg wat er precies is gedaan om tot de gewenste uitkomst te komen.³⁶⁶ Verder wordt in het document uitleg gegeven over andere genomen maatregelen, zowel in de domeinen mensen, fysiek als procedureel. Alleen het domein systemen ontbreekt.

³⁶¹ Ibid, 4.

³⁶² Ibid, 5.

³⁶³ Ibid, 6.

³⁶⁴ Ibid, Annex B: 1.

³⁶⁵ Ibid, Annex B: 4.

³⁶⁶ Ibid, 3-4.

Mensen

MENSEN		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
M.1	Bewustzijn	Compleet
M.2	Training	Significant
M.3	Screening	Afwezig
M.4	Uitrusting	Zeer beperkt
M.5	Medisch	Afwezig

M.1 Bewustzijn

Om een beter bewustzijn inzake de veiligheidsrisico's te creëren, zullen trainingen gegeven worden. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie Veiligheidssituatie

M.2 Training

Er zullen trainingen gegeven worden om het veiligheidsbewustzijn te vergroten. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie Hoe vaak de trainingen zullen

plaatsvinden en wat de trainingen precies inhouden wordt echter niet gespecificeerd. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Deze mitigerende maatregel staat beschreven als 'ongoing'.³⁰⁸

M.3 Screening

Er worden geen mitigerende maatregelen genoemd die betrekking hebben tot screening van personeel.

M.4 Uitrusting

Er wordt zeer beperkt informatie gegeven over de uitrusting van de bewaking of het personeel anders. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

M.5 Medisch

Er zijn geen medische maatregelen benoemd in het document van S-RM.

³⁰⁷ Ibid, 10.
³⁰⁸ Ibid, 6.
³⁰⁹ Ibid, 3.
³⁰⁰ Ibid, 5-8.

Fysiek

FYSIEK		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
F.1	Perimeter	Compleet
F.2	Access Control	Compleet
F.3	Bewaking	Compleet
F.4	Transport	Compleet
F.5	CCTV	Compleet

F.1 Perimeter

Veiligheidssituatie

F.2 Access control

Veiligheidssituatie

F.3 Bewaking

Veiligheidssituatie

F.4 Transport

Er worden verschillende maatregelen benoemd die ingaan op het transport. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie Dit wordt nader gespecificeerd.³⁶⁵

F.5 CCTV

Veiligheidssituatie is geïnstalleerd waarvan de types en capaciteiten uitgebreid worden gespecificeerd. Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

³⁶¹ Ibid, 3
³⁶² Ibid, 9
³⁶³ Ibid, 3
³⁶⁴ Ibid, 6
³⁶⁵ Ibid, 3-4.
³⁶⁶ Ibid, 9

VERTROUWELIJK**Procedureel**

PROCEDUREEL		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
Pr.1	Communicatie	Afwezig
Pr.2	Emergency management	Enigszins
Pr.3	Bewegingsvrijheid	Compleet
Pr.4	Veiligheidsmonitoring	Afwezig

Pr.1 Communicatie

Er worden geen maatregelen genoemd die communicatie betreffen.

Pr.2 Emergency management

Voor noodprocedures wordt verwezen naar het Facility Security Plan,³⁶⁷ wat laat zien dat er wel sprake is van emergency management. Verder worden enkele maatregelen benoemd,

Veiligheidssituatie
 Veiligheidssituatie
 Wat het precieze emergency management inhoudt, blijft echter onduidelijk.

Pr.3 Bewegingsvrijheid

Veiligheidssituatie

Pr.4 Veiligheidsmonitoring

Veiligheidsmonitoring wordt nauwelijks geadresseerd in de analyse. Wel staat er dat: Veiligheidssituatie
 Veiligheidssituatie

Systemen

SYSTEMEN		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
Sy.1	Informatiedragers	Afwezig
Sy.2	Back-ups	Afwezig
Sy.3	Mogelijkheid relocatie	Afwezig

³⁶⁷ Ibid, 5.³⁶⁸ Ibid, 10.³⁶⁹ Ibid, 10.³⁷⁰ Ibid, 9.

VERTROUWELIJK*Sy. 1*

Er worden geen mitigerende maatregelen besproken die betrekking hebben op de veiligheid van informatiedragers van het project.

Sy. 2

Er worden geen mitigerende maatregelen besproken die betrekking hebben op het bestaan of gebruik van back-ups van het project.

Sy. 3

Er zijn geen mitigerende maatregelen besproken die betrekking hebben op de veiligheid van mogelijke relocatie van systemen van het project.

10. Conclusie: Veiligheidsanalyse 2

Structuur

Er kan geconcludeerd worden dat de mate van structuur van de S-RM analyse over het algemeen significant is. Allereerst wordt er gebruik gemaakt van een complete bronvermelding door middel van voetnoten. Daarentegen is er geen algemene onderbouwing van de bronverantwoording of bronkeuze. Wel wordt in een specifiek geval bij een veelgebruikte bron toegelicht waarom deze gekozen is. Verder blijkt uit de tekst dat er gebruik gemaakt is van zowel kwalitatieve als kwantitatieve bronnen.

Ten tweede wordt er in het document geen methodische verantwoording van de analyse gegeven en is de rapportage ook niet als een gestructureerde veiligheidsanalyse opgebouwd. Het gebrek aan een dergelijke structuur is het gevolg van het doeleinde van de analyse. De analyse van S-RM heeft immers niet als doel gehad een integrale veiligheidsanalyse te produceren. Desalniettemin vloeien de verschillende onderdelen van de rapportage logisch uit elkaar voort. Hierdoor is de uitwerking van de analyse als 'significant' beoordeeld. Het enige dat ontbreekt is een duidelijke uiteenzetting van de verschillende risico's die daardoor ook niet afzonderlijk beoordeeld kunnen worden.

Ten derde worden de mitigerende maatregelen uitgebreid behandeld in het document. Deze volgen een logische structuur en zijn verantwoord met de dreigingsanalyse in bijlage B en door middel van vijf **Vertrouwelijke bedrijfsinformatie** Er is dus sprake van een gedegen opbouw waarin de verschillende maatregelen logisch uit de doelstellingen volgen. Wel ontbreekt er verdere duiding van de restrisico's aan de hand waarvan bepaald kan worden of deze geaccepteerd dan wel verder gemitigeerd kunnen worden. Hierdoor zijn deze als 'significant' beoordeeld.

Objectiviteit

De objectiviteit van het assessment is significant tot compleet. Het bronmateriaal is op een consistente manier gebruikt en er is slechts een enkele onzorgvuldigheid geconstateerd in het onderzoek. Daarnaast is er gebruik gemaakt van helder taalgebruik en zijn de bevindingen objectief. Tot slot wordt de totstandkoming van de mitigerende maatregelen in detail besproken en onderbouwd.

Integraliteit

De integraliteit van de analyse verschilt per onderdeel. Ten eerste is tijdens het onderzoek een integrale variatie aan bronnen gebruikt. De bronnen bevatten zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie en zijn afkomstig uit verschillende achtergronden.

Ten tweede is de analyse van de factoren zeer beperkt. Het document geeft geen informatie over de politieke, economische, sociale en infrastructurele situatie in Mozambique. Informatie over de veiligheid beperkt zich tot een analyse van ASWJ, maar de veiligheidsdiensten, criminaliteit of sociale onrust komen verder niet aan bod.

Ten derde is de actoranalyse over het algemeen op integrale wijze behandeld. Hoewel er geen expliciete analyse van de intenties, capaciteiten en activiteiten is gemaakt, komen deze elementen wel op significante tot complete wijze aan bod. Dit geldt echter alleen voor ASWJ. Andere actoren, zoals de Mozambikaanse veiligheidsdiensten of andere gewelddadige groeperingen, worden nauwelijks benoemd.

Ten vierde bevat de analyse geen duidelijke opsomming van specifieke risico's. In plaats daarvan wordt de dreiging van ASWJ in algemene termen als 'hoog' beoordeeld. Hierdoor wordt er geen expliciete duiding van de waarschijnlijkheid en impact van risico's gedaan. Een duiding van de impact kan echter wel afgeleid worden uit het dreigingsniveau. In de methodologieomschrijving van de S-RM rapportage uit 2018 wordt aangegeven dat een hoge dreiging een significante impact op bedrijfsvoering kan hebben maar dat routine bedrijfsvoering

VERTROUWELIJK

mogelijk is door middel van monitoren en mitigerende maatregelen. Op welke wijze de dreiging van ASWJ de bedrijfsvoering beïnvloedt, komt echter niet duidelijk naar voren.

Ten slotte is de integraliteit van de mitigerende maatregelen beoordeeld. Deze vormen het zwaartepunt van de rapportage en worden dan ook uitgebreid behandeld. Dit geldt specifiek voor de domeinen mensen, fysiek, en procedureel. Enkel het domein systemen ontbreekt in zijn geheel.

11. Veiligheidsanalyse 3: Introductie

11.1 INTRODUCTIE

TotalEnergies heeft op 26 maart 2020 het Community Based Security Plan (CBSP) uitgebracht dat is ontwikkeld om dreigingen voor de gemeenschap in kaart te brengen en te mitigeren gedurende het project – waarvan TotalEnergies de operator is. Het acceptatievoorstel van Atradius DSB is uitgebracht op 20 mei, twee maanden na het verschijnen van het CBSP.

11.2 DOEL EN INHOUD

Het algemene doel van het CBSP is om een raamwerk op te stellen dat gebruikt kan worden bij het identificeren, beoordelen en managen van veiligheidsrisico's die invloed kunnen hebben op het project, individuen, huishoudens en gemeenschap die in de nabije omgeving van het project woont. Verder worden de volgende vier doelstellingen genoemd:

- Het introduceren van een 'community-based security' raamwerk
- Lokale veiligheid promoten door een verbinding te bewerkstelligen tussen veiligheidssituatie en lokale gemeenschap
- Oplossingen voor mogelijke dreigen identificeren
- Een plan ontwerpen en implementeren om geïdentificeerde risico's en gevolgen aan te pakken⁹⁷¹

Het CBSP dient dus niet slechts als veiligheidsanalyse en zal daardoor logischerwijs ook niet alle componenten van een gedegen veiligheidsanalyse bevatten. Het document focust zich voornamelijk op dreigingen in de directe omgeving van het project, zowel op de arbeiders als op de lokale bevolkingen. Daarbij worden ook mitigerende maatregelen aangedragen. Allereerst wordt er korte context gegeven over de situatie in Palma District en Afungi Pensinsula. Vervolgens wordt het project geïntroduceerd, als ook het CBS-raamwerk. Daarna worden risico's aangedragen inclusief mitigerende maatregelen en componenten die hierdoor beïnvloed worden. Deze componenten worden vervolgens verder toegelicht. Tot slot wordt de implementatie, monitoring en evaluatie geadresseerd.

Naast het CBSP heeft Proximities bij de beoordeling ook gekeken naar de overige veiligheidsdocumentatie van TotalEnergies. Dit betreffen veiligheidsupdates van 2019 tot en met 2021.

---

⁹⁷¹ Anoniem, 'Community Based Security Plan: Mozambique LNG', TotalEnergies. 2020. 5-6.

12. Veiligheidsanalyse 3: Structuur

Voor de toetsing van de mate van structuur in de veiligheidsanalyse hebben de onderzoekers van Proximities bepaald in welke mate er in het brongebruik, de analyse en in de mitigerende maatregelen sprake is van een gestructureerde aanpak. Hiermee wordt een aanpak bedoeld die formeel vastgelegd is op een manier waardoor een veiligheidssituatie – ook als die door andere actoren of personen wordt geanalyseerd – altijd op vergelijkbare wijze geduid zal worden.

De eerste stap om dit onderdeel te toetsen is door te onderzoeken of er sprake is van een algemene onderzoeksverantwoording, waarbij de analisten/onderzoekers verantwoordt op welke wijze het onderzoek ingericht is

In het onderstaande wordt weergegeven in welke mate er in het brongebruik, de analyse en de mitigerende maatregelen indicaties naar voren komen van een structurele aanpak.

12.1 BRONGEBRUIK

Bij het brongebruik kan er op drie manieren een indicator van een structurele aanpak naar voren komen.

1. Ten eerste is de bronverantwoording beoordeeld: een uitleg welke bronnen er gekozen zijn, inclusief een uitleg waarom en op welke wijze deze bronnen geselecteerd zijn.
2. Ten tweede is ook de bronvermelding beoordeeld; een cruciaal onderdeel van een elke analyse die kritische toetsing van het onderzoek en de bevindingen mogelijk moet maken.
3. Ten derde is beoordeeld in welke mate er sprake is van een gestructureerde bronkeuze: een gestructureerd gebruik van specifieke bronnen, bijvoorbeeld vanwege hun kwalitatieve of juist kwantitatieve waarde.

Bronverantwoording

Het Community Based Security Plan (CBSP) bevat geen weergave van de bronselectie of een onderbouwing waarom en hoe de bronnen gekozen zijn. Wel is in de introductie in een voetnoot genoemd dat het CBSP gebaseerd is op Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie Hierbij wordt vermeld dat deze in acht genomen moeten worden bij het lezen van het CBSP.³⁷² De genoemde documenten zijn echter niet in het bezit van Proximities en kunnen daardoor niet geanalyseerd worden.

Verder wordt er aan het einde van het rapport aangegeven van welke soort bronnen en methodologie gebruik gemaakt wordt voor monitoring en evaluatie. Hierbij worden zowel kwalitatieve als kwantitatieve bronnen genoemd.³⁷³ Het is echter onduidelijk of bij het maken van het rapport ook gebruik gemaakt is van dergelijke data.

In de overige documenten worden twee aanwijzingen gegeven inzake welke bronnen er gebruikt worden. Zo wordt in het maandelijkse veiligheidsrapport het volgende aangegeven:

“TotalEnergiesMozambique Security Department conducts extensive due diligence protocol on all incidents reported by cross referencing multiple interna land external credible and reliable sources and agencies in order to confirm/deny incidents – only confirmed incidents are hereby reported.”³⁷⁴

³⁷² Ibid, 5.

³⁷³ Ibid, 68-69.

³⁷⁴ Anoniem, ‘Mozambique Monthly Security Report’, TotalEnergies. 2020. 1.

VERTROUWELIJK

Bovendien staat in de Q&A van januari 2019 dat *“TotalEnergiesmonitor [sic] the threat through liaising with multiple sources and agencies, both in country and regionally.”*⁵⁷⁵ Hoewel dit aangeeft dat TotalEnergiesde betrouwbaarheid van haar bronnen belangrijk vindt, neemt het niet weg dat er van een weergave van een bronselectie en een onderbouwing geen sprake is.

Bronvermelding

In het CBSP, als ook in de additionele stukken van Total, is slechts in zeer beperkte mate gebruik gemaakt van bronvermelding in de vorm van voetnoten. Indien er sprake is van bronvermelding wordt er voornamelijk verwezen naar documenten van TotalEnergieszelf in plaats van naar externe bronnen. In het geval van achtergrondinformatie en veiligheidsontwikkelingen wordt er daarom geen gebruik gemaakt van bronvermelding, terwijl het waarschijnlijk is dat bij het beschrijven van getallen, percentages en gebeurtenissen externe bronnen gebruikt zijn.

Bovendien is de bronvermelding onduidelijk of incompleet. Zo staat er als afbeeldingsbron op pagina 11 van het CBSP bijvoorbeeld *“Decree No. 6/2006 Approved by the Council of Ministers”*.⁵⁷⁶ Door deze incomplete annotatie is de oorspronkelijke bron moeilijk terug te vinden en te valideren. Daarnaast wordt er bij de bronnen vaak gebruik gemaakt van afkortingen. Zo is op pagina 12 de bron “MAE” te vinden, een afkorting die niet nader toegelicht wordt en niet verder voorkomt in de rest van het document.⁵⁷⁷ Hierdoor is de bronvermelding onvolledig.

Een ander voorbeeld staat beschreven op pagina 20, waar de populatieaantallen opgesomd staan in een tabel. De informatie zou volgens de tekst komen uit een volkstelling uit 2017, maar de daadwerkelijke bron ontbreekt. Bronnen zijn daarom voor de lezer moeilijk terug te vinden en dus te valideren. Zo wordt verder gezegd dat *“data indicates that the majority are native to the area”*, waarna verschillende percentages gegeven worden.⁵⁷⁸ Het is echter onbekend waar deze data vandaan komt.

Wel is het belangrijk om op te merken dat het bij gerenommeerde bedrijven als TotalEnergiesniet gebruikelijk is om bronvermelding toe te passen. Dat betekent echter wel dat een bronverantwoording van waarde zou zijn om de lezer een idee te geven waar het rapport op gebaseerd is, en of er gebruik gemaakt wordt van lokale bronnen, databases, nieuwsartikelen of experts.

Bronkeuze

In het CBSP en de overige aangeleverde documenten is niet gespecificeerd waarom bepaalde documenten wel of niet als bron zijn gebruikt. Er lijkt daarom geen sprake te zijn van gestructureerde bronkeuze, maar dit is verder niet te beoordelen.

Wel is er gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve data en wordt er aangegeven dat desinformatie van media en andere externe partijen kunnen bijdragen aan een mogelijk verkeerde interpretatie van de situatie in Cabo Delgado.⁵⁷⁹ Dit geeft aan dat er aandacht is voor de kwaliteit van bronnen. Er wordt echter niet verder gespecificeerd hoe de gebruikte bronnen beoordeeld zijn en hoe de rol van desinformatie in het rapport wordt tegengegaan.

Brongebruik	Mate van structuur
Bronverantwoording	Zeer beperkt
Bronvermelding	Zeer beperkt
Bronkeuze	Afwezig

⁵⁷⁵ Anoniem, ‘Q&A for Lenders of Security’, TotalEnergies. 2020. 3.

⁵⁷⁶ Anoniem, ‘Community Based Security Plan: Mozambique LNG’, TotalEnergies. 2020. 11.

⁵⁷⁷ Ibid, 12.

⁵⁷⁸ Ibid, 20.

⁵⁷⁹ Ibid, 18.

12.2 ANALYSE

Voor de analyse is de mate van structurele aanpak op de onderstaande drie wijzen beoordeeld:

- Ten eerste is de methodische verantwoording van de analyse getoetst: of, en zo ja, op welke manier, is uitgewerkt hoe de veiligheidsanalyse opgebouwd is?
- Ten tweede is de opbouw van de analyse beoordeeld: is er sprake van een standaardopbouw waarin de verschillende onderdelen van de analyse logisch uit elkaar voortvloeien?
- Ten derde is de uitwerking van de analyse beoordeeld: resulteert de wijze van uitwerking van de verschillende onderdelen van de veiligheidsanalyse in een logisch en compleet geheel, waarbij recht wordt gedaan aan de onderlinge verbondenheid van verschillende onderdelen (factoren & actoren) van de analyse?

Verantwoording

In het CBSP is een paragraaf gewijd aan de opbouw van het document en worden de doelstellingen en guiding principles van het rapport gespecificeerd. Er wordt aangegeven dat het document is opgesteld aan de hand van de IFC Performance Standards, specifiek IFC 4 over Community Health, Safety en Security. Daarnaast is het CBSP opgesteld aan de hand van de Community Based Security (CBS) benadering, die focust op veiligheid, stakeholder engagement en de verhoudingen tussen werknemers.³⁸⁰

Zoals eerder in dit rapport genoemd, vormen de IFC Performance Standards geen richtlijn over hoe een veiligheidsanalyse opgebouwd dient te worden en voldoet het daarom niet als verantwoording voor het uitvoeren van een veiligheidsanalyse.

Hetzelfde geldt voor de CBS-benadering. Hoewel deze benadering richting geeft aan het rapport, gezien er gekeken wordt naar de veiligheidsrisico's en hun impact op de gemeenschap en omgeving, is het geen methodologisch raamwerk voor het uitvoeren van een veiligheidsanalyse. Hoofdstuk 2 en 3 van de CBSP waarin de stand van zaken in Cabo Delgado uiteengezet wordt, inclusief de veiligheidssituatie, is dus niet methodologisch verantwoord.

In hoofdstuk 4 wordt echter wel een raamwerk opgesteld aan de hand van CBS om zo in de toekomst veiligheidsrisico's te identificeren, te beoordelen en te managen. De eisen en karakteristieken van dit raamwerk worden uitgebreid besproken, alsmede de acties die met het model gepaard zullen gaan en uitgevoerd zullen worden door het project.³⁸¹ Het beoordeelde document is echter niet op basis van dit raamwerk uitgevoerd en het raamwerk betreft derhalve geen methodische verantwoording van het CBSP.

Opbouw

Een gestructureerde veiligheidsanalyse bestaat allereerst uit een beoordeling van relevante factoren en actoren voor de lokale veiligheidssituatie. Risico's die uit deze contextuele analyse volgen, dienen vervolgens gescoord te worden op zowel waarschijnlijkheid als impact, waarbij de vier kernelementen van security mee worden genomen: Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Dergelijke factoren die aan de orde komen in het CBSP zijn politiek, infrastructuur, demografie en educatie.³⁸² Deze onderdelen vloeien logisch uit elkaar voort en geven een globaal inzicht in de situatie van het land en van de regio. Deze elementen zouden dan ook de basis kunnen vormen voor een veiligheidsanalyse. Ondanks de geschikte opbouw en structuur van het document zijn de genoemde elementen niet onderworpen aan verdere analyse en zijn ze niet in verband gebracht met veiligheidsrisico's.

³⁸⁰ Ibid, 5-7.

³⁸¹ Ibid, 30-31.

³⁸² Ibid, 8-21.

VERTROUWELIJK

Verder gaat hoofdstuk 2.2 over Palma District terwijl hoofdstuk 2.3 verder uitzoomt naar de Afungi Peninsula.³⁸³ Zoals bij een gestructureerde veiligheidsanalyse wordt de situatie dus meegenomen op lokaal en regionaal vlak. Hierbij ontbreekt enkel een analyse van de situatie op nationaal niveau.

Eveneens is het onderwerp veiligheid besproken in de risico's die genoemd worden in hoofdstuk 5 en 6. Deze tabellen zijn onderverdeeld in de volgende risico's:³⁸⁴

1. Veiligheidscontext
2. Veiligheidstroepen van de regering
3. Arbeidskrachten en -verhoudingen
4. Veranderende gemeenschapscontext en participatie en voordelen

Hoewel alleen het eerste onderdeel lijkt te gaan over veiligheidsrisico's, komen veiligheidsrisico's ook deels aan bod in onderdeel twee tot en met vier, al worden hier bijvoorbeeld ook marktrisico's geadresseerd. De opbouw is dus logisch omdat het ook de relevante actoren in beeld brengt, maar als het gaat om veiligheidsrisico's staan deze soms verscholen.

Uitwerking

Paragraaf 2.2.7 is volledig gewijd aan veiligheid, maar zoals genoemd worden de veiligheidsrisico's worden ook direct en indirect besproken in de tabellen van hoofdstuk 5 en 6.

Bij een gestructureerde veiligheidsanalyse zou paragraaf 2.2.7 relevante elementen van de voorgaande paragrafen moeten omvatten. In de voorgaande paragrafen 2.2.1 tot en met 2.2.6 worden de omstandigheden genoemd die invloed zouden kunnen hebben op de veiligheidssituatie. Hoewel het dus op het eerste gezicht een logisch en compleet geheel lijkt te vormen, blijkt dat 2.2.7 geen conclusie is van het voorgaande, maar dat het een op zichzelf staand onderdeel is. Het onderdeel veiligheid spreekt namelijk alleen over gewapende partijen en neemt de voorgaande subhoofdstukken niet mee in de analyse.³⁸⁵

Verder is de gesplitste uitwerking in sectie 1 en sectie 3 en 4 logisch, omdat er een verschil bestaat in het detail-niveau van de twee stukken. Sectie 1 is bedoeld voor context en geeft een globaal idee over veiligheid, terwijl sectie 3 en 4 dieper ingaan op specifieke risico's die verbonden zijn met het project.

Analyse	Mate van structuur
Verantwoording	Enigszins
Opbouw	Significant
Uitwerking	Enigszins

12.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Voor de analyse van de mate van structurele aanpak van mitigerende maatregelen zijn de onderstaande criteria gehanteerd:

- Ten eerste is de verantwoording van de maatregelen getoetst: is weergegeven hoe de mogelijke maatregelen bepaald zijn en is uitgelegd waarom welke maatregel gekozen is?

³⁸³ Ibid.

³⁸⁴ Ibid, 33-63.

³⁸⁵ Ibid, 17-18.

VERTROUWELIJK

- Ten tweede is de opbouw van de mitigerende maatregelen beoordeeld: is er sprake van een standaard-opbouw waarin de verschillende maatregelen logisch uit de risicoanalyse volgen?

Verantwoording

In de documentatie worden de mitigerende maatregelen gekoppeld aan de bijbehorende risico's in overzichtelijke tabellen. In de tabellen in hoofdstuk 5 en 6 worden allereerst de risico's uiteengezet, vervolgens worden de potentiële consequenties besproken, waarna deze gekoppeld worden aan een of meerdere mitigerende maatregelen. Het is daardoor duidelijk hoe de mitigerende maatregelen verantwoord worden, gezien ze logisch voortvloeien uit de genoemde risico's. Er is echter geen inschatting gemaakt in hoeverre de maatregelen de genoemde risico's mitigeren en wat de gevolgen van de maatregelen kunnen zijn. Eveneens is het onduidelijk welke maatregelen al genomen zijn en welke nog niet.

Een andere hint voor de verantwoording wordt gegeven aan het einde van het rapport, waar gesteld wordt dat

Vertrouwelijke bedrijfsinformatie

Opbouw

De risico's met bijbehorende mitigerende maatregelen zijn weergegeven in overzichtelijke tabellen. Er is dus sprake van een gedegen opbouw waarin de verschillende maatregelen logisch uit de risicoanalyse volgen. Desalniettemin worden niet alle genoemde risico's bijgestaan door mitigerende maatregelen.

Het enige wat ontbreekt in de tabel is een analyse over de situatie die overblijft als de maatregelen genomen worden. Dit zou een analyse inhouden van restrisico's, aan de hand waarvan bepaald kan worden of deze geaccepteerd dan wel verder gemitigeerd moeten worden.

Mitigerende maatregelen	Mate van structuur
Verantwoording	Significant
Opbouw	Significant

⁵⁰⁸ Ibid, 79.

13. Veiligheidsanalyse 3: Objectiviteit

In dit hoofdstuk wordt weergegeven in welke mate de veiligheidsanalyse objectief is opgebouwd, zowel voor het brongebruik, als voor de veiligheidsanalyse en mitigerende maatregelen. Een kwalitatief hoogwaardige veiligheidsanalyse dient een zo objectief mogelijke inzage te geven in de actuele veiligheidssituatie van de onderzochte context.

Bronnen dienen objectief gebruikt te zijn, opdat zij volledig worden benut en er geen informatie uit de context wordt gehaald of relevante informatie terzijde wordt geschoven. De veiligheidsanalyse dient vervolgens op objectieve wijze geformuleerd te zijn, waarbij er geen sprake van tunnelvisie is of teleologische redeneringen. Mitigerende maatregelen dienen vervolgens op basis van objectieve maatstaven getroffen te zijn, om van optimale toepasbaarheid en impact te kunnen spreken.

Objectiviteit kan in verschillende stadia van een onderzoek op verschillende wijzen terugkomen. Zo is voor het brongebruik primair de consistentie van het bronnenmateriaal met de bevindingen beoordeeld, waarbij ook specifieke onzorgvuldigheden in brongebruik aan bod komen.

Met betrekking tot de veiligheidsanalyse richt de toetsing zich op helderheid en subjectief taalgebruik. Voor de mitigerende maatregelen is onderzocht in welke mate deze herleidbaar zijn tot de bronnen en analyse, of dat er sprake is van een subjectieve selectie van maatregelen.

13.1 BRONGEBRUIK

De objectiviteit van het brongebruik wordt vanuit twee invalshoeken getoetst:

1. De eerste invalshoek richt zich op de mate van consistentie tussen bevindingen en het bronnenmateriaal. Hiervoor zijn de bevindingen geanalyseerd op zowel overeenkomsten als verschillen met het bronnenmateriaal, waardoor een gebalanceerd beeld ontstaat van de mate van objectiviteit bij het gebruik van de bronnen.
2. De tweede invalshoek richt zich op zorgvuldigheid in gebruik van het bronnenmateriaal, waarvoor geanalyseerd is in welke mate bronnen op een zorgvuldige of juist onjuiste manier gebruikt zijn.

Consistentie

Doordat de bronvermelding in het document zeer beperkt is en gezien het feit dat de bronnen veelal interne documenten betreffen, valt de mate van consistentie tussen bevindingen en het bronmateriaal onvoldoende te controleren. Echter, het kleine aantal bronnen dat wel genoemd is en beschikbaar is, is volledig consistent met de uitwerking hiervan.

Zorgvuldigheid

Ook voor zorgvuldigheid geldt dat dit onvoldoende beoordeeld kan worden aangezien de bronvermelding in de documentatie zeer beperkt is en de bronnen veelal interne documenten betreffen. Het kleine aantal bronnen dat wel genoemd en beschikbaar is, is echter compleet wat betreft zorgvuldigheid.

Bronvermelding	Mate van objectiviteit
Consistentie	Kan niet worden beoordeeld
Zorgvuldigheid	Kan niet worden beoordeeld

13.2 ANALYSE

Voor het beoordelen van de objectiviteit van de analyse is een tweetal aspecten beoordeeld:

1. De mate waarin er sprake is van helder taalgebruik, zodat er geen sprake kan zijn van onduidelijkheid of uitspraken die multi-interpretabel zijn.
2. De mate waarin er sprake is van objectief taalgebruik, waarbij er zo min mogelijk ruimte is voor vooringenomen stellingen of eigen mening.

Helder taalgebruik

In het CBSP zijn slechts enkele voorbeelden te vinden van onduidelijk of multi-interpretabel taalgebruik in. Dit houdt in dat het taalgebruik over het algemeen helder is. Bij onduidelijke termen als 'positive change'³⁸⁷ en 'adversarial impact'³⁸⁸ wordt eventuele twijfel weggenomen door het aandragen van voorbeelden, waardoor een beter beeld ontstaat bij de lezer over wat er met deze termen bedoeld wordt.

Toch zijn er wel enkele illustraties van onduidelijk taalgebruik te vinden in het document.

- De meest optimale manier om helderheid te bewerkstelligen is om een systematiek van kwantificatie toe te passen. Dit is in het document niet gedaan. Een dergelijke kwantificatie worden dan ook niet gebruikt in het CBSP, behalve in de gevallen 'current and medium-term threats'³⁸⁹ en 'medium-to-long term trends'³⁹⁰. Het is daardoor onduidelijk wat er met deze tijdspannes bedoeld wordt en aan welke periode gedacht moet worden.
- Eenmaal zijn de woorden 'local people'³⁹¹ tussen aanhalingstekens geplaatst. Het is echter onduidelijk waarom, zeker gezien het feit dat op andere plaatsen in het CBSP gesproken wordt over 'local people' zonder aanhalingstekens.
- Op verschillende plaatsen in het document worden afkortingen genoemd die niet of pas later uitgeschreven worden. CSO wordt bijvoorbeeld op pagina 39 voor het eerst voluit geschreven,³⁹² terwijl het op pagina 33 voor het eerst voorkomt.³⁹³ De afkortingen GOM³⁹⁴ en CLO³⁹⁵ worden bovendien helemaal niet uitgeschreven. Zonder een afkortingenlijst is het daardoor onduidelijk wat er met deze afkortingen bedoeld wordt.
- Verder bestaat er onduidelijkheid wat betreft de medische infrastructuur.

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

- Een andere vorm van onduidelijkheid is te vinden in de genoemde consequentie horende bij het risico beperkte awareness en kennis over het opererende veiligheidsraamwerk. Dit zou kunnen leiden tot *'increased levels of fear, community and especially women and girls' behaviour changes'*.³⁹⁶ Er wordt echter niet verder toegelicht waarom hier specifiek vrouwen genoemd worden en waarom vrouwen hierin zouden verschillen van mannen.
- Verder bestaat onduidelijkheid als er gesproken wordt over

Veiligheidssituatie

Veiligheidssituatie

 Het is echter onduidelijk wat er bedoeld wordt met zulk soort gedrag. In het bijbehorende

³⁸⁷ Ibid, 5.
³⁸⁸ Ibid, 31.
³⁸⁹ Ibid, 5.
³⁹⁰ Ibid, 6.
³⁹¹ Ibid, 19.
³⁹² Ibid, 39.
³⁹³ Ibid, 33.
³⁹⁴ Ibid, 35.
³⁹⁵ Ibid, 59.
³⁹⁶ Ibid, 15-16.
³⁹⁷ Ibid, 16.
³⁹⁸ Ibid, 33.
³⁹⁹ Ibid, 35.

VERTROUWELIJK

scenario wordt gesproken over buitensporig geweld, maar dat lijkt slechts een voorbeeld te zijn van het gedrag dat bedoeld wordt.

- Tot slot wordt er in een veiligheidsupdate gesproken over 'very low impact on Project'.⁴⁰⁰ Omdat dergelijke terminologie niet nader is gespecificeerd, is het onduidelijk wat 'very low' betekent.

Al met al kan er geconcludeerd worden dat de mate van helder taalgebruik beoordeeld kan worden als significant.

Objectief taalgebruik

De mate waarin er sprake is van objectief taalgebruik is volledig. Er is dus geen ruimte voor vooringenomen stellingen of eigen meningen.

Analyse	Mate van objectiviteit
Helderheid	Significant
Objectiviteit	Volledig

13.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

Bij de beoordeling van mitigerende maatregelen kan de mate van objectiviteit bij de totstandkoming van de maatregelen getoetst worden, evenals de objectiviteit van het onderbouwende taalgebruik.

Totstandkoming

De mitigerende maatregelen zijn verbonden aan specifieke risico's met mogelijke consequenties.⁴⁰¹ Dit geeft significante informatie over de totstandkoming van de betreffende maatregelen. Verdere uitleg waarom er juist voor deze specifieke maatregelen is gekozen, komt echter niet aan de orde.

In de overige documentatie worden ook mitigerende maatregelen aangekondigd waarvan de totstandkoming nog specifiek is beschreven dan in het CBSP. Hier worden de incidenten beschreven die impact hadden op de veiligheidssituatie en aan de hand daarvan worden nieuwe maatregelen aangekondigd. De incidenten hebben dus geleid tot de totstandkoming van de nieuwe maatregelen.⁴⁰²

Onderbouwing

De mitigerende maatregelen zijn gekoppeld aan specifieke risico's en mogelijke consequenties. Vaak worden meerdere maatregelen genoemd om een risico te adresseren. Dit laat zien dat er sprake is van een objectieve onderbouwing. Bovendien wordt er in de overige documentatie inzicht gegeven in de onderbouwing van dergelijke maatregelen. Zo wordt er bij de lessons learned uit het Q4 veiligheidsrapport bij een deel van de maatregelen een korte reden gegeven waarom die maatregel genomen dient te worden. Zo staat er bijvoorbeeld: Veiligheidssituatie Dit is echter maar bij een deel van de maatregelen het geval.

Analyse	Mate van objectiviteit
Totstandkoming	Significant
Onderbouwing	Significant

⁴⁰⁰ Anoniem, 'Mozambique LNG Project Security Update', TotalEnergies. 2020. 2.

⁴⁰¹ Anoniem, 'Community Based Security Plan: Mozambique LNG', TotalEnergies. 2020. 33-41.

⁴⁰² Anoniem, 'Mozambique LNG: Physical Security – Presentation to ECAs/AfDB', TotalEnergies. 2021. 8; Anoniem, 'Mozambique Annual Security Report', TotalEnergies. 2020. 3.

⁴⁰³ Anoniem, 'Security Report Q4 2020: Mozambique LNG', TotalEnergies. 2021. 5.

14. Veiligheidsanalyse 3: Integraliteit

In dit hoofdstuk wordt weergegeven in welke mate de veiligheidsanalyse compleet is opgebouwd of bepaalde onderdelen mist, zowel voor het brongebruik, als voor de veiligheidsanalyse en mitigerende maatregelen. Voor de beoordeling van de integraliteit valt Proximities terug op het eigen raamwerk voor analyses. Integraliteit is van uiterst belang voor de kwaliteit van een veiligheidsanalyse, zodat verschillende informatie in volledigheid geverifieerd en afgewogen wordt. Vervolgens vormt deze informatie de basis voor mitigerende maatregelen op de verschillende terreinen die relevant zijn met betrekking tot veiligheid.

De toetsing van het brongebruik is gericht op de variatie tussen verschillende typen broninformatie, de variatie in achtergrond en de kwaliteit van het gebruikte bronmateriaal. De integraliteit van de veiligheidsanalyse is beoordeeld op basis van de inclusie van zowel relevante factoren als actoren, alsmede een daaropvolgende risicoanalyse op basis van impact en waarschijnlijkheid. Op het gebied van mitigerende maatregelen is geëvalueerd in hoeverre maatregelen zijn getroffen binnen de domeinen mensen, fysiek, procedureel en systemen.

14.1 BRONGEBRUIK

De mate van integraliteit bij het brongebruik kan beoordeeld worden op basis van de volgende indicatoren:

1. De variatie tussen kwalitatieve en kwantitatieve broninformatie
2. De variatie in achtergrond van de broninformatie
3. De kwaliteit van de bron

De mate van integraliteit bij het brongebruik is onmogelijk vast te stellen gezien het gebrek aan bronvermelding. Wel kan bij het lezen van het CBSP worden vastgesteld dat gebruik is gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve bronnen. Zo wordt er kwantitatieve informatie gegeven in de vorm van percentages en demografie en kwalitatieve informatie als het gaat om bijvoorbeeld de veiligheidssituatie in Cabo Delgado. In hoeverre deze bronnen variëren in achtergrond is echter niet vast te stellen.

Ook de kwaliteit van de gebruikte bronnen is niet te achterhalen door het ontbreken van bronvermelding. Wel verzekert TotalEnergies de kwaliteit van de bronnen in de overige veiligheidsrapporten, waarin wordt gesteld dat alle bronnen een betrouwbare afkomst hebben en gevalideerd zijn.⁴⁰⁴

Bovendien wordt in hoofdstuk 8 aandacht besteed aan datacollectie voor monitoring en evaluatiedoelinden. Hier worden verschillende databronnen genoemd zoals statistiek, enquêtes, focusgroepdiscussies en een 'knowledge attitude and practices (KAP) study'.⁴⁰⁵ Het is echter niet benoemd in hoeverre deze kwalitatieve en kwantitatieve methoden voor het verzamelen van data ook gebruikt zijn voor het opstellen van het CBSP. Voor deze onderdelen kan dan ook geen beoordeling toegekend worden.

Brongebruik	Mate van integraliteit
Variatie kwantitatief & kwalitatief	Kan niet bepaald worden
Variatie in achtergrond	Kan niet bepaald worden
Kwaliteit van bron	Kan niet bepaald worden

⁴⁰⁴ Anoniem, 'Mozambique Monthly Security Report', TotalEnergies, 2020, 1.

⁴⁰⁵ Anoniem, 'Community Based Security Plan: Mozambique LNG', TotalEnergies, 2020, 69.

14.2 ANALYSE – FACTOREN

Het bepalen van de mate van integraliteit van de analyse is opgesplitst in twee onderdelen: de analyse van relevante factoren en actoren. Voor de analyse van factoren wordt er per factorcategorie een beeld gegeven van de mate van integraliteit. Dit is gedaan door voor elk subonderdeel de mate van integraliteit te beoordelen.

Politiek

De mate van integraliteit van de analyse van TotalEnergies op het onderwerp Politiek is zeer beperkt. De landelijke politieke situatie wordt nauwelijks meegenomen in de documentatie en het subonderdeel rechtstaat is helemaal afwezig. Verder komen de internationale en regionale relaties als ook de pandemie zeer beperkt aan bod. In andere woorden biedt de TotalEnergiesdocumentatie zeer beperkt inzicht in de politieke context van het project en de gevolgen daarvan voor de veiligheidssituatie.

POLITIEK		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
P.1	Stabiliteit van het staatsbestel en de overheid	Zeer beperkt
P.2	Rechtsstaat	Afwezig
P.3	Internationale en regionale relaties	Zeer beperkt
P.4	Controle pandemie	Zeer beperkt

P.1 – Stabiliteit van het staatsbestel en de overheid

De stabiliteit van het staatsbestel en de overheid zijn nauwelijks meegenomen in het CBSP. Alleen de politieke situatie van Palma District en Afungi Peninsula zijn in het document behandeld. Hier wordt echter alleen de politieke structuur besproken, maar een verdere analyse en de eventuele invloed op de veiligheidssituatie ontbreekt.

P.2 – Rechtstaat

Het onderdeel van de Mozambikaanse rechtstaat is niet behandeld in de analyse van Total.

P.3 – Internationale & regionale relaties

Wat internationale en regionale relaties betreft worden deze alleen besproken voor het project zelf en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen

Internationale en diplomatieke belangen. Echter zeer beperkt aandacht besteed aan politieke relaties van Mozambique of de regio. Een uitzondering hierop is de korte beschrijving over de economische banden tussen buurland Tanzania en Palma District.⁴⁰⁷

P.4 – Pandemie

De analyse van TotalEnergies dateert uit maart 2020, een tijd waarin de COVID-19 pandemie zich pas net aan het ontwikkelen was. Het onderwerp komt dat ook niet aan bod in het CBSP. Wel is er in de projectupdate van 12 februari 2021 aandacht besteed aan COVID-19-protocollen waarin het testbeleid bij aankomst op de projectsite uiteengezet wordt.⁴⁰⁸ Daarbij wordt zowel in deze update alsmede de update van december 2020 de COVID-19-situatie op de projectsite besproken. Dit geldt echter niet voor de landelijke situatie in Mozambique.

⁴⁰⁸ Ibid, 61.

⁴⁰⁷ Ibid, 13.

⁴⁰⁹ Anoniem, 'Mozambique LNG: Project Update to ECAs/AfDB', 2021. 2.

Economie

Ook de integraliteit van het onderwerp economie is zeer beperkt in de documentatie van Total. De algemene economische situatie, verdeling van welvaart en werkloosheid worden slechts zeer beperkt beschreven, terwijl een analyse over de bevoorradingsniveaus en tekorten volledig uitblijft. De onderwerpen worden alleen kort aangestipt als het in verband staat met het project. De economische situatie op nationaal niveau ontbreekt.

ECONOMIE		
#	Subonderdeel	Mate van integraliteit
E.1	Algemene economische situatie	Zeer beperkt
E.2	Verdeling van welvaart	Zeer beperkt
E.3	Werkloosheid	Zeer beperkt
E.4	Bevoorradingsniveaus & tekorten	Afwezig

E.1 – Algemene economische situatie & mate van corruptie

De algemene economische situatie wordt in het CBSP niet als apart onderdeel behandeld, maar komt wel in beperkte mate terug op verschillende plekken in het document. Dit geldt niet voor de mate van corruptie. Dit onderwerp maakt helemaal geen deel uit van de analyse.

Wat de economische situatie betreft komt vooral de economische invloed van het project aan bod. Zo wordt in de inleiding aangegeven dat het project heeft gezorgd voor economische displacement van de populatie en dat het project zal zorgen voor economische veranderingen en socio-economische ontwikkelingen.⁴⁰⁹ Hier wordt in de rest van de documentatie echter beperkte aandacht aan geschonken. Er wordt alleen benoemd dat 'tracking socio-economic change in communities'⁴¹⁰ een sleutelactie is van het project en dat er een risico bestaat van het laten samenwerken van mensen met verschillende economische achtergronden.

Als het gaat om de rest van het land, wordt alleen kort de invloed van gasreserves op de Mozambikaanse economie aangestipt. De ontdekking en uitbuiting van de gasreserves zou leiden tot commercialisering en ontwikkeling van de Mozambikaanse economie, waardoor het land meer bedrijven en mensen zal aantrekken.⁴¹¹ Internationale en diplomatieke belangen

E.2 & E.3 – Verdeling van welvaart & Werkloosheid

De verdeling van welvaart en werkloosheid komt nauwelijks aan bod in de TotalEnergiesdocumentatie. De enige verwijzingen die te vinden zijn, zijn in verband met het project. Zo benoemt de inleiding dat het project een positieve verandering in de directe regio zal bewerkstelligen doordat het zorgt voor meer werkgelegenheid.⁴¹² Er wordt daarbij ook een indirecte verwijzing gemaakt naar werkloosheid en armoede als de risico's benoemd worden. Een van de risico's voor het project is bijvoorbeeld dat er (gewelddadige) competitie voor werk kan ontstaan. Bovendien zouden de verschillende sociaaleconomische achtergronden van mensen een risico kunnen vormen.⁴¹³ Dit impliceert dat armoede en werkloosheid een probleem is in de regio van Cabo Delgado.

E.4 – Bevoorradingsniveaus & tekorten

Er wordt in de analyse niet gesproken over de mate van bevoorrading, eventuele risico's van bevoorradingstekorten voor de regio in het algemeen en het project specifiek.

⁴⁰⁹ Anoniem, 'Community Based Security Plan: Mozambique LNG', TotalEnergies. 2020. 5.

⁴¹⁰ Ibid, 32.

⁴¹¹ Ibid, 14-15.

⁴¹² Ibid, 5.

⁴¹³ Ibid, 41.